10.5.2023

Virhe. Tuntematon asiakirjan ominaisuuden nimi.

Lausunto koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi vanhemmuuslain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi HE 33/2023 vp

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen perheoikeudelliset palvelut vastaa lausuntopyyntöön lastenvalvojan näkökulmasta. Olemme samaa mieltä Työryhmän mietinnön kanssa siitä, että synnyttäneen äidin äitiyttä koskeva sääntely tulisi olla mahdollisimman yhdenmukainen isyyttä koskevan sääntelyn kanssa ja mahdollisuus siihen, että jatkossa lastenvalvojan velvollisuus selvittää lapsen vanhemmuus laajennetaan koskemaan myös synnyttäneen lapsen äidin äitiyden, on etenkin lapsen edun mukaista.

Lastenvalvojan työn kannalta merkittävää on etenkin toimivaltaan ja sen selkeyttämiseen liittyvät seikat, jotka Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen näkökulmasta jäävät mietinnössä osittain puutteellisiksi. Työryhmän ehdotuksen mukaan vanhemmuuslain 6 §:ää tulisi muuttaa niin, että lastenvalvoja selvittää vanhemmuuden, kun hän saa tiedon 18 vuotta nuoremmasta lapsesta tai kun henkilö haluaa tunnustaa vanhemmuutensa eikä lapselle ole todettu tai vahvistettu kahta vanhempaa. Mietinnössä ei ole pohdittu sitä, millä tavoin lastenvalvoja saa tiedon niistä lapsista, joilla ei ole rekisterissä vahvistettuna äitiä. On epäselvää, onko tarkoituksena se, että Digi- ja väestötietovirastolle tulee vastuu ja velvollisuus ilmoittaa lastenvalvojille niistä lapsista, joille ei ole vahvistettu synnyttänyttä äitiä vai tuleeko vanhemmuuden selvittäminen lastenvalvojalle työksi siinä vaiheessa, kun joku asianosaisista ottaa asiassa lastenvalvojaan yhteyttä.

Mietinnössä lastenvalvojille esitetään velvollisuutta selvittää synnyttänyt äitiys myös niissä tilanteissa, kun lapsen synnyttänyt äiti on selvittämättä, kadonnut tai hänellä ei ole Suomessa kotikuntaa. Kuten Lastenvalvojat ry arvioi, niin tilanteissa, joissa lapsi ja toinen (mahdollinen) vanhempi ovat Suomessa ja lapsen synnyttänyt äiti ulkomailla, lastenvalvojilla voi olla tarve pyytää synnyttäneen äidin äitiyden selvittämiseen liittyen virka-apua Ulkoministeriöltä lapsen synnyttäneen äidin äitiyden selvittämiseksi. Toivoisimme, että näihin haastaviin tilanteisiin kiinnitettäisiin huomiota niin, että ohjeistus on riittävää.

Työryhmän mietinnön mukaan esityksellä on merkittäviä vaikutuksia hyvinvointialueiden ja erityisesti lastenvalvojien toimintaan. Mietinnössä on hyvin pohdittu sitä, että epäselvien tapausten käsittelyyn kuluu paljon aikaa, mutta samalla todettu, että näytteenoton helpottuessa ehdotuksella on lastenvalvojan työtä tältä osin selkeyttävä ja vanhemmuuden selvittämismenettelyä nopeuttava vaikutus. Mietinnön mukaan ehdotus vähentää, sujuvoittaa ja selkeyttää lastenvalvojan työtä. Tämä voi pitää paikkaansa, mutta se riippuu hyvin paljon siitä, millä tavoin äitiyden selvittäminen tulee lastenvalvojalle työksi. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella maahanmuuttajataustaisen väestön osuus on suuri verrattuna muihin hyvinvointialueisiin ja siten lainmuutoksella voi olla etenkin lain voimaantullessa hyvinkin iso resurssivaikutus lastenvalvojatoimintaan.

Lastenvalvojien sujuvan työn ja toimivaltaan liittyvän pohdinnan osalta olisi toivottavaa, että Digi- ja väestötietovirastolla olisi mahdollisuus antaa lastenvalvojille selvitys niissä tapauksissa, jolloin he ovat arvioineet, että lapsen synnyttäneen äidin äitiyden vahvistamiseen ei ole ollut esittää tarvittavia

Milla Syrjänen
Perheitä tukevien palvelujen palvelualue/Lapsiperheiden psykososiaaliset palvelut/
Perheoikeudelliset palvelut

asiakirjoja. Toivomme myös, että lastenvalvojille tarjotaan ja järjestetään lainmuutokseen liittyen tarvittava koulutus.

Milla Syrjänen
Perheitä tukevien palvelujen palvelualue/Lapsiperheiden psykososiaaliset palvelut/
Perheoikeudelliset palvelut